

1967-01-01

พาร์เจนอน

จิตติมา พัทธกิจไพบรวัน

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters>

Part of the [Arts and Humanities Commons](#)

Recommended Citation

พัทธกิจไพบรวัน, จิตติมา (1967) "พาร์เจนอน," *Journal of Letters*: Vol. 4: Iss. 4, Article 9.

DOI: 10.58837/CHULA.JLETTERS.4.4.9

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters/vol4/iss4/9>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Letters by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

พาร์เธนอน

ธิดิมา พัทธกะไพรวัน

นักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของกรีกชื่อเพริคลีส¹ ได้เคยกล่าวสรรเสริญคุณลักษณะของชาวนครรัฐอะเธนส์ไว้เมื่อครั้งศตวรรษที่ ๕ ก่อนคริสตกาลว่า “We are lovers of the beautiful, yet simple in our tastes, and we cultivate the mind without loss of manliness”² เวลาได้ล่วงเลยมาจนถึง ๒๕ ศตวรรษ วิหารพาร์เธนอน สถาปัตยกรรมชั้นเยี่ยมยอดที่สุดในด้านความงามของกรีกยังคงประดิษฐานอยู่ แม้จะเป็นเพียงซากปรักหักพัง ก็เป็นซากปรักหักพังที่งดงาม ทั้งร่องรอยของความวิจิตรละเอียดละไมอันเป็นประจักษ์พยานถึงคุณสมบัติของชาวนครรัฐอะเธนส์ สมความภาคภูมิของผู้นำหน้านครรัฐนั้นมาจนกระทั่งปัจจุบัน

พาร์เธนอน วิหารแห่งเทพีอะธีนาตั้งอยู่บนส่วนที่สูงที่สุดและเด่นที่สุดของแอโครโพลิส³ (Acropolis) หรือเนินสูงในนครอะเธนส์ พาร์เธนอนเป็นวิหารแบบดอริก (Doric Style) เริ่มก่อสร้างในสมัยของเพริคลีส เมื่อปี ๔๕๐ ก่อนคริสตกาล และเสร็จบริบูรณ์ในปี ๔๓๒ ก่อนคริสตกาล รวมเวลาก่อสร้างทั้งสิ้น ๑๘ ปี ตัววิหารสร้างตรงที่เดิมที่เคยเป็นวัดเทพีอะธีนามาก่อน ผู้ออกแบบก่อสร้าง ผู้คุมงานและตกแต่งคือ อิกทีนัส (Ictinus) และฟีเดียส (Pheidias) สถาปนิกและนักตกแต่งชาวอะเธนส์ ส่วนการก่อสร้างมีผู้รับเหมาเอกชนหลายรายร่วมกันทำ การแกะสลักประดับประดาส่วนต่าง ๆ ของวิหาร อาศัยนายช่างผู้มีฝีมือแบ่งงานกันออกไปทำโดยได้รับเงินค่าจ้างตอบแทนเป็นเงิน ๖๐ ดรคมา (Drachmas) ต่อรูปแกะสลักรูปหนึ่ง การก่อสร้างวิหารแห่งนี้นับเป็นผลสำเร็จของความร่วมมือกันในหมู่ชาวนครรัฐอะเธนส์ทั้งหมด

วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างคือหินอ่อนจากบริเวณภูเขาเพนเทลิกัส⁴ (Pentelikus) แหล่งหินอ่อนที่มีคุณภาพดีที่สุดในกรีซ ลักษณะโครงร่างของวิหารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวจากทิศตะวันออกไปตะวันตก รอบนอกเป็นแถวเสาแบบดอริกเรียงไปตามแนวยาว ๑๗ ต้น และตามขวาง ๘ ต้น ถัดแนวเสาเข้าไปภายในเป็นห้องโถงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตรงปลายสองข้างห้องโถงเป็นระเบียงเรียงรายด้วยเสา ๖ ต้น ภายในห้องโถงใหญ่มีกำแพงกันแบ่งเป็น ๒ ตอน คือห้องตะวันออกและห้องตะวันตก ห้องตะวันออกครึ่งหนึ่งเคยเป็นที่ประดิษฐานรูปเทพธิดาพรหมจารีอะธีนา เป็นรูปนางสาวแกะสลักประดับด้วยทอง ฝีมือฝีมุขีเยียส ส่วนห้องตะวันตกเป็นท้องพระคลังของสหพันธรัฐอะเธนส์ การตกแต่งประดับวิหารพาร์เธนอนมีเพียงการแกะสลักบนหน้าบัน (pediment) และทับหลัง (frieze) เป็นภาพเทพปารณัมของเทพธิดาอะธีนา ภาพจากชีวิตประจำวันของชาวนครรัฐอะเธนส์ ภาพจากสงครามโทรจัน และภาพขบวนแห่ประจำปีของชาวนครรัฐอะเธนส์⁵ เมื่อพิจารณาจากการวางแผนแปลนการก่อสร้าง ตลอดจนการตกแต่งประดับประดาแล้ว วิหารเหล่านี้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความสามารถอันเยี่ยมยอดในทางศิลปของชาวกรีกในระยะสูงสุดงดงามในความเรียบและความประสานกัน อย่างหาที่ติไม่ได้ของทุกส่วนของวิหาร ขนาดสั้นยาวของวิหาร จำนวนและสัดส่วนของเสา ขนาดมุมของจั่ว ต่างรับกันอย่างพอดีที่สุด พาร์เธนอนเป็นสถาปัตยกรรมที่มีความหมายเป็นอย่างมากต่อชาวนครรัฐอะเธนส์ เพราะเป็นสิ่งที่สร้าง อุกติถวายแด่เทพีอะธีนาผู้ ปกป้อง รักษา นครรัฐแห่งนี้ ได้อยู่คู่กับชาวนครรัฐตลอดมาทั้งในยามรุ่งโรจน์และในยามเสื่อม แม้นครรัฐต้องพินาศลงในสงครามเพลออปอนเนเซียนและ ประสบความ หายนะในการยุทธกับแคว้นมาซิโดเนีย แต่วิหารพาร์เธนอนยังคงอยู่เป็น อนุสรณ์แห่ง ความสามารถอันสูงสุดในทางศิลปพึงสำเร็จได้ด้วยฝีมือมนุษย์

ในปี ๓๓๘ ก่อนคริสตกาล นครรัฐกรีกตกอยู่ใต้การปกครองของแคว้นมาซีโดเนีย พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชกษัตริย์แห่งมาซีโดเนียผู้นิยมในศิลปวิทยาการของกรีกได้โปรดให้ตกแต่ง บาง ส่วน ของทับ หลังด้วย โล่สัมฤทธิ์กะไหล่ทอง เป็นส่วนของการตกแต่งที่ชาตสนิยมที่ดีในทางศิลป แต่เป็น นโยบายที่เฉลียวฉลาดในฐานะนักการปกครองที่ดี หลังสมัยของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช บรรดาแม่ทัพนายกองที่วิวาทแก่งแย่งได้เข้าปล้นสดมภ์พาร์เธนอน แต่ได้ละเว้นการทำลายตัววิหาร ครั้นสมัยที่พวกโรมันเข้าปกครองกรีซ นครรัฐอะเธนส์ได้ถูกกองทัพโรมันเข้ารุกรานและปล้นสดมภ์ทรัพย์สินเงินทอง แต่พาร์เธนอนก็รอดพ้นจากการถูกทำลายอีกวาระหนึ่ง บรรดาแม่ทัพโรมันได้เข้ากอบโกยเงินทองที่เก็บไว้ในท้องพระคลัง ภายใต้การปกครองของพวกโรมัน อะเธนส์มีฐานะเป็นเพียงเมืองชนบทเล็ก ๆ ของจักรวรรดิโรมัน แต่ได้รับการยกย่องเป็นพิเศษในฐานะที่เคยรุ่งโรจน์มาครั้งหนึ่งในอดีต พาร์เธนอน ก็ยังคง ตั้งตระหง่าน อยู่เหนือแอโครโพลิส มีลักษณะสง่างามเหมือนเมื่อ ๖๐๐ ปีมาแล้ว

เมื่อจักรพรรดิคอนสแตนไทน์สถาปนากรุงคอนสแตนติโนเปิลขึ้นเป็นราชธานีของจักรวรรดิใน ค.ศ. ๓๓๐ ได้ทรงรับคริสต์ศาสนาเป็นศาสนาประจำจักรวรรดิของพระองค์ ครั้นต่อมาใน ค.ศ. ๔๐๐ พาร์เธนอนได้ถูกดัดแปลงเป็นวัดในคริสต์ศาสนาเรียกว่าวิหารของแม่พระเรโอโตกอส (Theotokos) ครั้นต่อมาในสมัยของจักรพรรดิเทโอโดซุสได้โปรดให้ย้ายรูปเทพีอะธีนา ซึ่งแกะสลักโดยพีเดียสจากพาร์เธนอนไปไว้ที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล และนำรูปแม่พระ ซึ่งเข้าใจว่าวาดโดยเซ็นต์ลุค (St. Luke) เข้ามาประดิษฐานแทนที่

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๖ สมัยของจักรพรรดิจัสติเนียน ได้ยกฐานะพาร์เธนอนขึ้นเป็นสำนักของเจ้าคณะสงฆ์แห่งอะเธนส์ มีการดัดแปลงพาร์เธนอนให้มีลักษณะ

เป็นโบสถ์ในคริสต์ศาสนาอย่างแท้จริง เช่นตกแต่งประดับตามฝาผนังด้วยภาพ
ระบายสี เป็นต้น

ตลอดสมัยที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล เป็นศูนย์กลางการปกครองของจักร-
วรรดิไบแซนไทน์ เกือบจะกล่าวได้ว่า นครรัฐอะเธนส์ไม่มีบทบาททางประวัติ-
ศาสตร์เลย คงเป็นเพียงเมืองเล็ก ๆ ในจักรวรรดิที่ไม่มีความสำคัญแต่ประการใด
ประวัติ ของพาร์เธนอน กลับมีชีวิตชีวาขึ้นอีกครั้งหนึ่งในตอนปลายคริสต์-
ศตวรรษที่ ๑๒ เจ้าคณะสงฆ์แห่งอะเธนส์เป็นชาวกรีกจากเอเซียไมเนอร์ ชื่อ
ไมเคิล อโกมินาโตส (Michael Akominatos) ได้ร่ำเรียนเกี่ยวกับธรรมวิทยาและ
เชี่ยวชาญในศิลปวิทยากรีก - โรมัน อโกมินาโตสปรารถนาจะให้พาร์เธนอนมี
ความหมายมากกว่าเป็นเพียงที่อดนั้กท่องเทียว หรือต่งตุงพวกจาริกบุญ อโก-
มินาโตสหวังจะได้เห็นพาร์เธนอนเป็นเสมือนอนุสาวรีย์ที่เชื่อมความเปรี้งปรายัญ
ของชาวกรีกทั้งสองสมัย คือ สมัยก่อนรับนับถือคริสต์ศาสนา และสมัยรับนับถือ
คริสต์ศาสนาเข้าไว้ด้วยกัน แต่ทั้งคณะสงฆ์แห่งอะเธนส์ และราษฎรสามัญส่วน
ใหญ่ต่อต้านการศึกษา กลับมองไม่เห็นคุณค่าศิลปกรรมชั้นเอกของตน อโกมินาโตส
ได้พรรณนาถึงภาพของพาร์เธนอนในขณะนั้นว่า รูปปฏิมากรรมบนวิหารยังคงอยู่
ในสภาพสมบูรณ์ ยกเว้นทางตอนปลายด้านใต้ เพราะฉะนั้นถ้าพิจารณาจากภาย
นอกอาคาร ส่วนใหญ่ยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับเมื่อครั้งเป็นวิหารเทพีอะธีนาใน
สมัยเพริคลีส ส่วนภายในมีการตกแต่งเป็นโบสถ์ในคริสต์ศาสนา นอกจากการตก
แต่งด้วยภาพแล้ว ยังมีการเพิ่มเติมเช่น เหนือแท่นบูชา มีการตามตะเกียงไม่รู้
จักดับ เป็นภาพต้นตาดั้นใจของพวกจาริกบุญ มีภาพนกพิราบสีทองกระพือปีก
เป็นสัญลักษณ์ของพระจิต รวมทั้งภาพเขียนของเซนต์ลุค ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี

สิ่งเหล่านี้เรียกร่องพวกแสงบุญกลุ่มใหญ่ ๆ จากส่วนต่าง ๆ ของกรีซและจากดินแดนใกล้เคียง เข้ามาชมพาร์เธนอนปีละเป็นจำนวนมาก

ใน ค.ศ. ๑๒๐๔ พวกครูเสตรุ่นที่ ๔ จากอิตาลีและฝรั่งเศสได้ระดมกำลังเข้าโจมตีจักรวรรดิโรมันตะวันออก เข้าปล้นสดมภ์กรุงคอนสแตนติโนเปิล และเมืองต่าง ๆ ในจักรวรรดิมาซีโดเนียและกรีซ ต้องตกอยู่ใต้การปกครองของมาร์ควิสแห่งอิตาลีใน ค.ศ. ๑๒๐๕ พวกครูเสดได้ย่ำตราทัพเข้าสู่แคว้นเทสซาลี บัวเตียและอะเธนส์ตามลำดับ อโกมินาโตสได้ชักชวนประชาชนให้ร่วมมือกันต่อต้านแต่ไรฟ์ล กองทัพฝรั่งเศสยกเข้าไปตั้งมั่นบนแอครอโปลิสในที่สุด คนเหล่านี้ไม่เคยรู้ถึงประวัติความรุ่งโรจน์ของนครรัฐแห่งนี้ ไม่รู้จักแม้แต่คุณค่าความงดงามของวิหาร ทั้งยังเป็นพวกบ้าคลั่งศาสนาอย่างรุนแรง ต้องการทำลายลัทธิออโรคอกซ์ของพวกกรีกให้หมดไป โดยกล่าวหาว่าคนเหล่านี้เป็นพวกนอกศาสนา พวกฝรั่งเศสได้ปล้นสดมภ์ท้องพระคลังของวัด และ ห้อง สมุค ของอโกมินาโตส อดีตเจ้าคณะสงฆ์แห่งอะเธนส์ไม่สามารถทนดูพาร์เธนอนในสภาพดังกล่าวได้ จึงหนีไปพำนักที่เกาะเคออส และจากที่นั่น อโกมินาโตสได้แต่เฝ้ามองอะเธนส์ นครรัฐที่เขาหลงใหล อะเธนส์ได้กลายเป็นรัฐในระบอบฟิวดัล ปกครองโดยเจ้าแห่งเบอร์กันดี มีฐานะเป็นดยุกแห่งอะเธนส์ (Duke of Athens) แอครอโปลิสได้ชื่อใหม่ว่า เลอ ชาโต เดอ ซาตินส์ (Le Château de Sathines) เป็นที่ตั้งทำการของข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส ชาวฝรั่งเศสได้รับแต่งตั้งเป็น พระราชาคณะประจำพาร์เธนอน นำขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ตามแบบ Church of Paris มาใช้ ตลอดระยะเวลา ๒๕๐ ปีที่อะเธนส์และส่วนใหญ่ของกรีซตกอยู่ใต้การปกครองของประเทศทางตะวันตก ศิลปวิทยาการไม่ได้รับการอุปถัมภ์เชิดชู ประมุขที่ปกครองมีทั้งชาวแฟรงค์ คาตาลัน และฟลอเรนไตน์ ในหมู่คนเหล่านี้จะหาใครที่รู้ถึงรากฐาน

ของศิลปกรรมกรีกโรมันไม่มีเลย พาร์เธนอนจึงเป็นเพียงวัดแห่งอะเธนส์ที่ไม่มี
ใครรู้จักลักษณะดั้งเดิมที่แท้จริง บรรดาตุ๊กแห่งอะเธนส์ที่เข้ามาปกครองในระยะนี้
ไม่มีความสนใจหรือซาบซึ้งในทางศิลป จึงไม่รู้จักคุณค่าของศิลปกรรมและสิ่งก่อสร้าง
ต่างๆ ที่อยู่บนแอโครโพลิส

สันสมัยครุเสด เมื่อพวกเตอร์กครองอำนาจก็ได้เข้าปกครองอะเธนส์และรัฐ
กรีกอื่นๆ สุลต่าน โมฮัมเหม็ดที่ ๒ ได้เข้ายึดกรุงคอนสแตนติโนเปิล และอะเธนส์
ใน ค.ศ. ๑๔๕๓ และ ๑๔๕๘ ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าวิธีการที่โมฮัมเหม็ด
ที่ ๒ ปฏิบัติกับพวกกรีกนั้นแตกต่างกับที่พวกครุเสดเคยปฏิบัติในคริสต์ศตวรรษ
ที่ ๑๓ โมฮัมเหม็ดที่ ๒ รู้ภาษากรีกทั้งอ่านและเขียน เคยอ่านงานประพันธ์ชั้นสำคัญของ
กรีกโบราณมาก่อน ดังนั้นเมื่อได้มาถึงอะเธนส์ก็เท่ากับได้มาประจักษ์ภาพ
เหล่านั้นด้วยตาของตนเอง สุลต่านได้ใช้เวลา ๔ วันเต็ม เพื่อชื่นชม “อนุสาวรีย์
แห่งความรุ่งโรจน์ของอะเธนส์” และขนานนามว่า “นครอันเป็นสุดที่รักยิ่งใน
จักรวรรดิ” สุลต่านโมฮัมเหม็ดที่ ๒ ได้แสดงความเฉลียวฉลาดยิ่งในด้านการเมือง
ด้วยการฟื้นฟูลัทธิกรีกออธอดอกซ์ และเชิญคณะสงฆ์กรีกกลับมาประจำหน้าที่
แทนที่พระราชาคณะคาทอลิกที่ถูกขับไล่ออกไปจากอะเธนส์

เป็นที่น่าสนใจที่สุลต่านองค์ต่อมาไม่ได้ดำเนินนโยบาย เช่น โมฮัมเหม็ดที่ ๒
พาร์เธนอนได้กลับคืนเป็นวัดในนิกายออธอดอกซ์อีกครั้งหนึ่งและเป็นครั้งสุดท้าย
อยู่ไม่นานก็ถูกดัดแปลงเป็นสุเหร่า มีการสร้างหอคอยเพื่อใช้เรียกราษฎรมาสวด-
มนต์ พาร์เธนอนจึงได้ชื่อใหม่ตามศาสนาอิสลามว่า “อิสมายิดี” (Ismaidi)

เรื่องราวของพาร์เธนอน นับแต่นั้นก็มีถมลงเช่นเดียวกับนครรัฐอะเธนส์
เมื่อกรุงคอนสแตนติโนเปิลต้องถึงซึ่งความพินาศ บรรดานักปราชญ์กรีกทั้งหลาย
ก็ลี้ภัยไปอยู่ในอิตาลี นำเอาต้นฉบับงานประพันธ์สำคัญๆ และศิลปวัตถุบางชิ้น

คิดตัวไปด้วย นับเป็นการเร่งการฟื้นฟูศิลปวิทยาแบบกรีก—โรมัน ให้เร็วยิ่งขึ้น แต่ทราบใดที่พวกเตอร์กียังปกครองกรีซ ความหวังที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมกรีกย่อมกระทำไม่ได้โดยยาก

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ มีคณะนักท่องเที่ยวดำเนินทางเข้าไปในกรีซมากขึ้น บาทหลวงเยซูอิตคนหนึ่งเข้าไปพำนักในอะเธนส์เมื่อ ค.ศ. ๑๖๔๕ บาทหลวงเยซูอิต ชื่อ จาคซ์ พอล บาเบง (Jacques-Paul Babin) ได้บันทึกเกี่ยวกับพาร์เธนอน ที่ได้เห็นใน ค.ศ. ๑๖๗๒ ว่าเป็นสถาปัตยกรรมที่งดงามกว่าโบสถ์เซนต์ โซเฟีย (St. Sophia) ที่กรุงคอนสแตนติโนเปิล อันเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกขณะนั้น แต่แผ่นหินอ่อนเริ่มพังทลายลงมารวมทั้งทับหลังที่ชนชอกหล่นลงมาอยู่กับพื้น ภายหลังถูกเก็บเอาเข้าไปไว้ใน

ใน ค.ศ. ๑๖๗๔ ราชทูตฝรั่งเศสประจำตุรกีจ้างช่างเขียนชาวเฟลมมิช ชื่อ จาคซ์ แกร วาดภาพวิหารพาร์เธนอนและสิ่งก่อสร้างสำคัญบนแอกรอโพลิส ภายหลังเมื่อแอกรอโพลิสถูกทำลายลงแล้ว ได้อาศัยภาพดังกล่าวเป็นหลักฐานในการซ่อมแซมต่อมา

ใน ค.ศ. ๑๖๗๕ มีนักปราชญ์ชาวอังกฤษที่สนใจศิลปวิทยาการกรีก—โรมัน ชื่อ ยอร์จ วิลเลอ (George Wheler) กับช่างเขียนภาพชาวฝรั่งเศส ชื่อ จาคอบ สปอน (Jacob Spon) ได้เข้าไปศึกษาค้นคว้าในอะเธนส์ วิลเลอได้เขียนชมความงดงามของพาร์เธนอนว่า “absolute both for matter and art, the most beautiful piece of antiquity remaining in the world. I wish I could communicate the pleasure I took in viewing it, by a Description that would in some proportion express the Ideas I had then of it; which I cannot hope to do”

ข้อความนี้เกือบจะเป็นความรู้สึกร่วมกันของแทบทุกคนที่ได้มายืนอยู่บนแอกรอโพลิส

สปอนและวิโล เป็นชาวยุโรปพวกสุดท้ายที่ได้เห็นพาร์เธนอนในลักษณะที่
บริบูรณ์ ใน ค.ศ. ๑๖๘๗ ชาวเวนิซกลุ่มหนึ่ง นำโดยฟรานเชสโก โมรอสซินี
(Francesco Morosini) ได้ยกกองทัพบุกเข้าไปในอะเธนส์ พวกเตอร์กกลับเข้าไป
ตั้งมั่นอยู่ในแอครอโพลิส และเอากระสุนดินดำเข้าไปเก็บไว้ในพาร์เธนอน ใน
วันที่ ๒๖ กันยายน ค.ศ. ๑๖๘๗ กองทหารเวนิซ ภายใต้บัญชาการของ เกานท์-
โคนิกสมาร์ค และกองทัพเยอรมันที่รวมรบกับชาวเวนิซได้กราดกระสุนเข้าไปใ
กลางของพาร์เธนอน เกิดระเบิดสนั่นหวั่นไหว ส่วนต่าง ๆ ของพาร์เธนอนพินาศ
ทลายลงในพริบตา รวมทั้งรูปปั้นแกะสลักต่าง ๆ ก็พินาศลงในกองเพลิงซึ่งลุกท่วม
แอครอโพลิสอย่างรวดเร็ว ความเสียหายในวันนั้นไม่อาจทดแทนด้วยการบูรณะ
ปฏิสังขรณ์ด้วยวิธีใด ๆ ทั้งสิ้น ตอนกลางของพาร์เธนอนทั้งหมด รวมทั้งเสา ๒๘ ต้น
ส่วนใหญ่ของทับหลังกลายเป็นเศษเล็กเศษน้อย โมรอสซินี ยังได้ออกคำสั่งให้
คนงานทำการขนย้ายรูปแกะสลักจากหน้าบันตะวันตก มีรูปเทพโพไซดอน และ
ม้าลากรดเทพีอะธีนา แต่ด้วยความสะเพร่าของคนงานทำให้รูปปั้นดังกล่าวพัง-
ทลายลงมาเป็นเศษเล็กเศษน้อย สิ่งที่ไต่ไปคือสิงโตหินอ่อน ๔ ตัว ซึ่งยังคง
ตั้งประดับอยู่ที่นครเวนิซทุกวันนี้ ใน ค.ศ. ๑๖๘๘ พวกเวนิซได้ถอนกำลังออกไป
อะเธนส์ก็ตกอยู่ใต้การปกครองของพวกเตอร์กอีกครั้งหนึ่ง พวกเตอร์กได้สร้าง
สุเหร่าคลุมลงบนซากสิ่งปรักหักพังที่เหลืออยู่ มองดูคล้ายกับจุโสโครกครอบอยู่
บนขวตแก้วเจียรในที่ใส่สะอาดงดงาม

ความจริงสถาปัตยกรรมแบบดอริกของกรีกเป็นที่รู้จักในหมู่ชาวตะวันตกมา
นานแล้ว แต่พวกสถาปนิกเพิ่งจะมาเริ่มสนใจหลังจากที่ตัวอย่างชิ้นงามที่สุดของ
สถาปัตยกรรมแบบนี้ถูกทำลายลง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ มีการฟื้นฟูความสนใจ
ในการศึกษาศิลปะแบบกรีก—โรมัน ผู้ริเริ่มในอังกฤษคือ เจมส์ สจวต (James

Stuart) และนิโคลัส ริเวตต์ (Nicholas Revett) ทั้งสองคน ศึกษาค้นคว้าอยู่ในอะเธนส์ระหว่าง ค.ศ. ๑๗๕๑—๑๗๕๓ และได้วาดภาพรายละเอียดเกี่ยวกับพาร์เธนอนขึ้นเป็นครั้งแรก ชาวฝรั่งเศส ชื่อ เลอ รอย (Le Roy) ได้ค้นคว้าในแนวเดียวกัน ทำให้เกิดความสนใจเป็นอย่างมากในหมู่คนที่เล่าเรียนเกี่ยวกับอารยธรรมกรีก—โรมันสมัยโบราณ ใน ค.ศ. ๑๗๙๔ มีการตีพิมพ์ผลงานการค้นคว้าสถาปัตยกรรมแบบคอรินทของกรีกขึ้นอย่างละเอียดและถูกต้องตามหลักวิชาเป็นครั้งแรกในยุโรป ทำให้พวกสถาปนิกที่สนใจทั้งหลายกระตือรือร้นที่จะเดินทางไปประเทศกรีซ เพื่อค้นคว้าด้วยตนเองต่อไป

ต่อมาใน ค.ศ. ๑๘๐๑ ลอร์ด เอลจิ้น (Lord Elgin) ราชทูตอังกฤษประจำกรุงคอนสแตนติโนเปิล ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลตุรกีให้ขนเศษหินที่มีจารึกและภาพบนแอครอโพลิสไปได้ เอลจิ้นได้ให้คนหลายร้อยคนขนย้ายพวกรูปแกะสลักบนพาร์เธนอนแล้วส่งต่อไปประเทศอังกฤษ บริติชมิวเซียมได้ซื้อรูปแกะสลักหินอ่อนเหล่านั้นเป็นเงิน £ 35,000 ปัจจุบันเก็บรักษาอยู่ที่บริติช มิวเซียม ที่กรุงลอนดอน เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่า “เอลจิ้น มาร์เบิลส์” (Elgin Marbles)

ใน ค.ศ. ๑๘๒๗อะเธนส์ได้กลับมารวมกับประเทศกรีซ และ ๗ ปีต่อจากนั้นได้รับการยกฐานะเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรกรีซ มีกษัตริย์ชาวบาวาเรียน ชื่อ ออกโตปโปกรอง ชาวอะเธนส์เริ่มทำความสะอาดครั้งใหญ่บนแอครอโพลิส ได้รื้อถอนสุเหร่าและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่ชาวตุรกีทำไว้ แต่แล้วชาวกรีกก็ต้องตื่นตระหนกตกใจอีกครั้งหนึ่งเมื่อมีข่าวว่าพวกเยอรมันกะแผนการณ์ที่จะดัดแปลงพาร์เธนอนเป็นวังของกษัตริย์ของออกโตโป แต่แผนการดังกล่าวเป็นอันระงับไปเพราะมีผู้ไม่เห็นด้วย

เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๕๙ ได้มีการชุดแต่งอย่างกว้างขวางทั่วแอครอโปลิส และบริเวณใกล้เคียง ทั้งด้วยความร่วมงานและกำลังเงินจากสถาบันต่าง ๆ มี สมาคมโบราณคดีกรีก (Greek Archaeological Society) สำนักศึกษาอารยธรรมสมัย คลาสสิกของอเมริกา (American School of Classical Studies) สถาบันรอกกีเฟลเลอร์ (The Rockefeller Institute) แผนการมาร์แชล (Marshall Plan) และสถาบัน ฟุลไบรท์ (Fulbright Institute) การบูรณะฟื้นฟูพาร์เธนอนก็ได้เริ่มต้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชานับแต่นั้น

ปัจจุบันนี้ พาร์เธนอน เป็นซากอาคารสถานที่เชิดหน้าชูตาที่สุดของชาว อะเธนส์และชาวกรีกทั้งชาติ ทุก ๆ ปีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่อะเธนส์ เพื่อชม พาร์เธนอน ซากอาคารที่เคยเป็นศาสนสถานของศาสนาต่าง ๆ ถึง ๓ ลัทธิ บัดนี้ ยังคงตั้งตระหง่านอยู่บนแอครอโปลิส งดงามราวกับรูปปฏิมากรรมที่นายช่างได้ บรรจงสลักจากแท่งหินอ่อนมหึมา เวลาได้ผ่านไปเกือบ ๒๕ ศตวรรษแต่พาร์เธนอน ยังคงอยู่เป็นอนุสาวรีย์แห่งความพยายามสูงสุดของมนุษย์

1. เพริคลีส (Pericles) เป็นนักการเมืองที่ยิ่งใหญ่ของนครรัฐอะเธนส์ มี ชีวิตอยู่ระหว่างปี ๔๙๔—๔๒๙ ก่อนคริสตกาล ได้มีบทบาทเป็นผู้นำของนครรัฐ อะเธนส์ ระหว่างปี ๔๖๐—๔๒๙ เขาได้สร้างความสำเร็จเป็นอย่างมากให้แก่ครรัฐ นักประวัติศาสตร์จึงขนานระยะเวลาของประวัติศาสตร์กรีกตอนที่เพริคลีสขึ้นมี อำนาจในการเมืองว่า ยุคเพริคลีส (ศตวรรษที่ ๕ ก่อนคริสตกาล)

2. ตอนหนึ่งของสุนทรพจน์ที่มีชื่อของเพริคลีส (Funeral Oration) กล่าวไว้อาลัยแก่ทหารอะเธนส์ที่เสียชีวิตในปีแรกของสงครามเพลอโปนเนเซียน นักประวัติศาสตร์กรีก ชื่อ ทูซิดิดีส ซึ่งเป็นคนสมัยเดียวกับเพริคลีส เป็นผู้บันทึกไว้ในหนังสือประวัติสงครามเพลอโปนเนเซียน

3. แอครอโปลิส หมายถึงบริเวณที่มีลักษณะเป็นบ่อมปราการ เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของนครรัฐกรีก (Greek City-state) ในสมัยโบราณ เป็นที่ชุมนุมของคนในนครรัฐในยามปรกติ และเป็นที่หลบภัยในยามมีศัตรูจากภายนอก คุกกรุ่น แอครอโปลิสมักจะสร้างอยู่บนที่เป็นเนินเขาเพราะเหมาะและง่ายที่จะเสริมสร้างเป็นบ่อมปราการ

4. เพนเธลิคัส เป็นชื่อภูเขาอยู่ทางทิศเหนือของนครรัฐอะเธนส์ มีหินอ่อนที่มีคุณภาพดีที่สุด เรียกว่า เพนเธลิคมาร์เบิล คือหินที่ก่อสร้างพาร์เธนอน มีคุณภาพพิเศษ คือ เปลี่ยนสีไปตามแสงที่สะท้อนมาต้องเพิ่มความงดงาม น่าพิศวงแก่ผู้ได้ชม

5. เรียกว่า Panathenaic Procecion เป็นขบวนแห่งานนักขัตฤกษ์ที่สำคัญที่สุดของชาวอะเธนส์ มีเป็นประจำทุกปีในราวเดือนกรกฎาคม

